

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Перший проректор
 Глухівського НПУ
 ім. О. Довженка
Марина ХРОЛЕНКО
 ім'я, прізвище
 «28» 08 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «**ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ**»

Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність: 053 Психологія

Предметна спеціальність:

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Статус: цикл професійної підготовки, нормативна

Структурні підрозділи, відповідальні за реалізацію навчальної дисципліни:

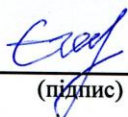
Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра: педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальне навантаження		Кількість годин				Вид семестрового контролю	
			Європейські кредити	Години	Аудиторні заняття			Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Залік	Іспит
					Всього	Лекції	Практичні заняття			
Денна	1	2	3	90	36	18	18	54	+	-
Заочна	1	2	3	90	10	6	4	80	+	-

Робочу програму складено на основі: Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 Психологія (затвердженого та введеного в дію наказом Міністерством освіти і науки України від 24.04.2019 року № 565) та змін до Стандарту, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України № 1583 від 29.12.2023 р., № 842 від 13.06.2024 р., Професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти», затвердженого наказом Мінекономіки № 2425 від 24.12.2020 р., Професійного стандарту «Практичний психолог (соціальна сфера)», затвердженого наказом Мінекономіки № 211 від 03.02.2021 р., освітньо-професійної програми «Психологія», навчального плану підготовки бакалаврів спеціальності 053 Психологія Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка.

Укладач робочої програми: Ксенія ЄГОРОВА, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

кафедрою педагогіки, психології, соціальної роботи та менеджменту
протокол від «27» серпня 2024 року №1

Завідувач кафедри Павло БІЛІЧЕНКО, кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

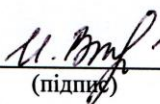
вченою радою ННІ Педагогіки і психології
протокол від «28» серпня 2024 року № 7

Голова вченої ради ННІ Педагогіки і психології Андрій ШЕРУДИЛО,
кандидат педагогічних наук, доцент

(підпис)

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньої програми Інга ПОЛІЛУЄВА, кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри педагогіки, психології, соціальної роботи та
менеджменту

(підпис)

1. Пояснювальна записка

Навчальна дисципліна «Основи інклюзивної освіти» є нормативним компонентом освітньої програми «Психологія» та спрямована на формування у майбутніх фахівців розуміння теоретичних засад інклюзивної освіти. Зокрема, вона охоплює методологічні й законодавчо-нормативні засади; особливості впровадження та успішного функціонування інклюзивної освіти.

Мета навчальної дисципліни: майбутні фахівці мають оволодіти теоретико-методологічними, нормативно-правовими та організаційно-методичними засадами інклюзивної освіти; визначати цілі й концепцію інклюзивної освіти; сформулювати готовність до здійснення професійної діяльності в інклюзивному освітньому просторі.

Завдання навчального курсу «Основи інклюзивної освіти» полягає в засвоєнні здобувачами освіти основних теоретичних знань й виробленні практичних навичок з тематики інклюзивної освіти.

Пререквізити: курс «Основи інклюзивної освіти» використовує міждисциплінарні знання з таких навчальних дисциплін як: «Безпека життєдіяльності», «Психофізіологія», «Філософія», «Загальна психологія з практикумом» тощо.

Постреквізити: реформування та модернізація в галузі освіти в нашій країні відбувається згідно з демократичними соціально-економічними перетвореннями і пріоритетами сьогодення, які засвідчують право кожної дитини на здобуття освіти, адекватної її пізнавальним можливостям. В Україні законодавчо визнано право дітей з особливими освітніми потребами на навчання у загальноосвітніх закладах за місцем їх проживання.

Система освіти, що передбачає надання освітніх послуг в умовах загальноосвітнього закладу й базується на принципі забезпечення основоположного права дітей на освіту та права навчатися за місцем проживання набула назву інклюзивної освіти. Впровадження інклюзивної освіти в нашій країні зумовили потребу у підготовці фахівців до роботи в інклюзивному освітньому середовищі та необхідність введення в систему педагогічної підготовки дисципліни «Основи інклюзивної освіти».

Основні навчальні компетентності як результат успішного засвоєння навчального курсу

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

Фахові компетентності спеціальності (ФК):

ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології

ФК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

ФК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Організація навчання

Види занять. Лекція-бесіда, передбачає безпосередній контакт викладача з аудиторією. Запитання адресуються до всіх, студенти відповідають з місця; викладач піклується про те, щоб запитання не залишалися без відповіді. Запитання не для контролю знань, а для з'ясування рівня орієнтованості і пізнання студентів з проблем курсу, міри їх готовності до сприйняття наступного матеріалу.

Практичне заняття передбачає детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень курсу та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань. Перелік тем практичної роботи визначається робочою навчальною програмою дисципліни. Практичне заняття включає: проведення попереднього контролю знань, умінь і навичок студентів; постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, - розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання. Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, зараховуються під час виставлення підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Самостійна робота студента (СРС) – це самостійна діяльність студента, яку викладач планує разом зі здобувачем освіти, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача. Зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Навчальні заняття для здобувачів вищої освіти денної і заочної форм навчання під час дистанційної освіти здійснюється в синхронному (взаємодія учасників освітнього процесу з одночасним перебуванням у вебсередовищі дистанційного навчання) за допомогою технологій дистанційного навчання (онлайн-зв'язок програмного забезпечення Zoom, Google Meet, Skype, соціальних месенджерів Viber, Instagram, Telegram тощо) та асинхронному режимі (взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання із затримкою в часі) за допомогою електронної пошти, соціальних мереж, форумів, Google Classroom

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (3 кредитів ECTS).

Передбачається виконання однієї модульної роботи.

Підсумковий контроль - залік.

Освітні технології організації навчання та викладання: особистісно-орієнтовані (технологія індивідуального навчання, технологія активного навчання та самонавчання, технологія евристичного навчання); активні та інтерактивні технології проведення занять (технологія розвитку критичного мислення, технологія проведення дискусій, тощо).

Форми роботи: тренінги, рольова гра, аналітичні дискурси, диспути тощо. Заняття містять теоретичні та практичні блоки.

Методи навчання

Для забезпечення ефективного засвоєння матеріалу курсу застосовуються різноманітні методи навчання, які охоплюють наступні аспекти:

Методи організації та проведення навчального процесу:

- вербальні (лекція у форматі монологу, лекція-обговорення, проблемно-орієнтована лекція);
- візуальні (використання презентацій, демонстрація матеріалів, застосування опорних схем і конспектів);
- практичні (виконання практичних завдань).

Методи мотивації та стимулювання пізнавальної активності:

- проблемний виклад інформації;
- звернення до реального життєвого досвіду студентів;
- організація навчальних дискусій.

Методи оцінювання та самоконтролю результатів навчання:

- усне оцінювання знань;
- письмовий контроль;
- самооцінка та взаємний контроль між студентами;
- аналіз відповідей.

2. Опис навчальної дисципліни
«Основи інклюзивної освіти»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань: <u>05 Соціальні та поведінкові науки</u> Спеціальність: 053 Психологія	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Модулів – 2 Змістових модулів – 2 Загальна кількість годин – 90.		Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Освітня програма: «Психологія»	Статус – нормативна
Рік підготовки			
1-й 1-й			
Семестр			
2-й 2-й			
Лекційні заняття			
18 год. 6 год.			
Практичні заняття			
18 год. 4 год.			
Самостійна робота			
54 год. 80 год.			
Вид контролю – залік			

2.1. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1.1 Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. Соціальна, медична та інші моделі порушень розвитку. Становлення інклюзивної освіти в Україні в роки незалежності. Основні поняття інклюзивної освіти. Мета та завдання, фактори впровадження і функціонування інклюзивної освіти. Основні принципи інклюзивної освіти.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО УСТРОЮ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ.

2. 1. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства . Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та

документи ООН і ЮНЕСКО. Освітні закони України. Сучасна освітня нормативно-правова база.

2.2. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні. Вертикальна й горизонтальна структура спеціальної освіти в Україні. Недоліки сучасної системи спеціальної освіти. Класифікація основних груп дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. Інтегрування дітей з особливими освітніми потребами до освітніх закладів України. Науково-методичні підходи впровадження інклюзивної освіти.

2.3. Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими потребами та впровадження інклюзивної освіти. Основні вектори реформування освіти осіб з особливими потребами. Становлення та досвід інклюзивної освіти в Європі та в інших країнах світу.

2.4. Стратегія успішного впровадження інклюзії. Поняття інтеграція та інклюзія. Складові інклюзії. Перешкоди в процесі впровадження інклюзивної практики. Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища. Інклюзивні школи – ефективні школи. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти.

2.5. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими потребами. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки – як члени навчальних команд. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. Налагодження стосунків із педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією. Допомога громадських організацій та соціальних служб. Батьки – активні учасники шкільної громади. Волонтерство та адвокатство батьків.

2.6. Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики. Значення та зміст диференційованого викладання. Наукове підґрунття диференційованого викладання. Основні стилі навчання та мислення. Шляхи реалізації диференційованого викладання. Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Види оцінювання. Організація диференційованого уроку (етапи, функції вчителя, умови проведення).

2.2. Структура навчальної дисципліни(денна форма)

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	СРС
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ			
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	4	4	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1І			
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО УСТРОЮ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ			
Тема 2. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства	2	2	4
Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в	2	2	7

Україні.			
Тема 4. Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими потребами та впровадження інклюзивної освіти. (Закордонний досвід)	2	2	7
Тема 5. Стратегія успішного впровадження інклюзії у процесі європейської інтеграції	2	2	8
Тема 6. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими потребами	2	2	8
Тема 7. Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики	4	4	10
Разом за семестр	18	18	54

2.3. Структура навчальної дисципліни (заочна форма)

Назва теми	Кількість годин, відведених на:		
	лекції	практичні заняття	СРС
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1			
МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ ЗАСАДИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ			
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.	2	1	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1І			
ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК МОДЕЛЬ СОЦІАЛЬНОГО УСТРОЮ: ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ			
Тема 2. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства	1		11
Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні.		1	11
Тема 4. Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими потребами та впровадження інклюзивної освіти. (Закордонний досвід)			11
Тема 5. Стратегія успішного впровадження інклюзії у процесі європейської інтеграції	1		11
Тема 6. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими потребами		2	11
Тема 7. Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики	2		14
Разом за семестр	6	4	80

2.4. Зміст лекційного курсу

Номер теми	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. 2. Соціальна, медична та інші моделі порушень розвитку. 3. Становлення інклюзивної освіти в Україні в роки незалежності. 4. Основні поняття інклюзивної освіти. 5. Мета та завдання, фактори впровадження і функціонування інклюзивної освіти. 6. Основні принципи інклюзивної освіти. 	4/2
2	<p>Тема 2. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти. Саламанкська декларація та документи ООН і ЮНЕСКО. 2. Освітні закони України. Сучасна освітня нормативно-правова база. 	2/1
3	<p>Тема 3. Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вертикальна й горизонтальна структура спеціальної освіти в Україні. 2. Недоліки сучасної системи спеціальної освіти. 3. Класифікація основних груп дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. 4. Інтегрування дітей з особливими освітніми потребами до освітніх закладів України. 5. Науково-методичні підходи впровадження інклюзивної освіти. 	2/
4	<p>Тема 4. Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими потребами та впровадження інклюзивної освіти</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні вектори реформування освіти осіб з особливими потребами. 2. Становлення та досвід інклюзивної освіти в Європі та в інших країнах світу. 	2/
5	<p>Тема 5. Стратегія успішного впровадження інклюзії</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтеграція та інклюзія 2. Складові інклюзії. 3. Перешкоди в процесі впровадження інклюзивної практики. 4. Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища. 5. Інклюзивні школи – ефективні школи. 6. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти. 	2/1
6	<p>Тема 6. Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими потребами</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки – як члени навчальних команд. 2. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. 	2/

	<p>3. Налагодження стосунків із педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією.</p> <p>4. Допомога громадських організацій та соціальних служб.</p> <p>5. Батьки – активні учасники шкільної громади. Волонтерство та адвокатство батьків.</p>	
7	<p>Тема 7. Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення та зміст диференційованого викладання. 2. Наукове підґрунтя диференційованого викладання. 3. Основні стилі навчання та мислення. 4. Шляхи реалізації диференційованого викладання. 5. Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Види оцінювання. 6. Організація диференційованого уроку (етапи, функції вчителя, умови проведення). 	4/2
	Разом за семестр	18/6

2.5. Зміст практичних занять

Номер теми	Теми практичних занять, завдання	Кількість годин		
1	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1</p> <p style="text-align: center;"><i>Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти</i></p> <p style="text-align: center;">ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1</p> <p style="text-align: center;">Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи</p> <p><i>Основні поняття:</i> медична та соціальна модель суспільного облаштування, сегрегація, інтеграція, інклюзія, спеціальна освіта, інклюзивна освіта, учні з особливими освітніми потребами, інклюзивне навчання.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <p>Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти. Історія спеціальної освіти та інклюзії. 2. Становлення інклюзивної освіти в Україні в роки незалежності (90-ті роки ХХст.-сьогодення). 3. Історія розвитку освіти осіб з особливими потребами в Україні (Х-90-ті роки ХХст.) 4. Соціальна, медична та інші моделі порушень розвитку. 5. Мета та завдання, фактори впровадження і функціонування інклюзивної освіти. 6. Основні поняття інклюзивної освіти, специфічні принципи інклюзивної освіти. <p>II. Практична частина.</p> <p>1. Скласти порівняльну таблицю, де показати відмінність між поняттям «інклюзія» і «інтеграція».</p> <table border="1" style="width: 100%; margin-top: 10px;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">Інклюзія</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">Інтеграція</td> </tr> </table>	Інклюзія	Інтеграція	4/1
Інклюзія	Інтеграція			

	<p>2.Виписати у словник та проаналізувати термінологічні поняття: інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивне навчання, особливі потреби, особливі освітні потреби, діти з особливими освітніми потребами. Робота з інформаційними джерелами.</p>	
2	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 1 <i>Методологічні та законодавчо-нормативні засади інклюзивної освіти</i> ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2 ІНКЛЮЗІЯ – СТРАТЕГІЯ МІЖНАРОДНОГО ТА УКРАЇНСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА</p> <p>Основні поняття: Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти, Саламанкська декларація, документи ООН і ЮНЕСКО, освітні закони України, принципи інклюзивної освіти.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина. Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання.</p> <p>1.Міжнародна політика та основна законодавча база інклюзивної освіти. 2.Сучасна освітня нормативно-правова база України.</p> <p>II.Практична частина</p> <p>1.Підготувати та проаналізувати міжнародну та нормативно-правову базу України щодо регламентування отримання освітніх послуг дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії:</p> <p>1.список нормативно-правової бази України; 2.Визначте основоположні права осіб з порушеннями, які викладені в «Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для інвалідів» (підкреслити в документі). 3.В якому міжнародному документі визначено основні принципи інклюзивної освіти?</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	2/
3	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2 <i>Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи</i> ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3 Спеціальна освіта в Україні та модернізація освітньої галузі. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні</p> <p>Основні поняття: система спеціальної освіти, спеціальні навчальні заклади, диференційоване навчання, класифікація порушень психофізичного розвитку, стихійне інтегрування, інклюзивне навчання.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина. Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання</p> <p>1. Вертикальна й горизонтальна структура спеціальної освіти в Україні.</p>	2/1

	<p>2. Недоліки сучасної системи спеціальної освіти. 3. Класифікація основних груп дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти. 4. Інтегрування дітей з особливими освітніми потребами до освітніх закладів України. 5. Науково-методичні підходи впровадження інклюзивної освіти.</p> <p>II. Практична частина. 1. Виписати у словник та проаналізувати термінологічні поняття: інклюзивне середовище, інклюзивна школа, стихійна (вимушена) інтеграція.. 2. Прокоментуйте цитату: «Проблема інтеграції в спеціальній освіті не вичерпується тільки залученням дитини з особливими потребами до колективів здорових дітей. Інтеграційні тенденції спостерігаються у змісті спеціальної освіти, в системі навчальних закладів для дітей з відхиленнями в розвитку. Ці тенденції перспективні, оскільки пов'язані із загальними процесами розвитку науки і цивілізації».</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	
4	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2 <i>Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи</i> ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4-5 Перспективи розбудови системи освіти осіб з особливими потребами та впровадження інклюзивної освіти</p> <p>Основні поняття: інтеграція, інклюзія, провідник зміни.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина. Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання 1. Основні вектори реформування освіти осіб з особливими потребами. 2. Становлення та досвід інклюзивної освіти в Європі та в інших країнах світу.</p> <p>II. Практична частина. 1. Підготуйте письмову доповідь щодо впровадження інклюзивного навчання в різних країнах світу (кожному студенту по одній різній країні).</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	2/
5	<p style="text-align: center;">Змістовий модуль 2 <i>Інклюзивна освіта як модель соціального устрою: понятійно-термінологічні визначення та основні принципи</i> ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6 Стратегія успішного впровадження інклюзії</p> <p>Основні поняття: інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивна школа, інклюзивне середовище.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина. Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання</p>	2/

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття інтеграція та інклюзія 2. Складові інклюзії. 3. Перешкоди в процесі впровадження інклюзивної практики. 4. Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища. 5. Інклюзивні школи – ефективні школи. 6. Роль педагога у впровадженні інклюзивної освіти. <p>II. Практична частина.</p> <p>1. Виписати у словник та проаналізувати термінологічні поняття: інклюзивне середовище, інклюзивна школа.</p> <p>2. Скористайтесь статтю Тіма Лормана «Сім стовпів підтримки інклюзивної освіти. Як перейти від запитання «Чому?» до запитання «Як?», охарактеризуйте кожен зі «стовпів».</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	
6	<p style="text-align: center;">ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7</p> <p style="text-align: center;">Роль батьків у процесі інтегрування дитини з особливими потребами</p> <p><i>Основні поняття:</i> інтеграція, інклюзія, інклюзивна освіта, інклюзивна школа, інклюзивне середовище, діти з особливими потребами.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина.</p> <p>Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в загальноосвітнє середовище. Батьки – як члени навчальних команд. 2. Роль батьків в оцінюванні розвитку своєї дитини. Завдання батьків як членів навчальної команди. 3. Налагодження стосунків із педагогами та персоналом школи. Обмін конструктивною інформацією. 4. Допомога громадських організацій та соціальних служб. 5. Батьки – активні учасники шкільної громади. Волонтерство та адвокатство батьків. <p>II. Практична частина.</p> <p>1. Виписати у словник та проаналізувати термінологічні поняття: функції сім'ї, навчальна команда, адвокатство батьків, волонтерство батьків.</p> <p>2. Підготувати роз'яснювально-пізнавальну інформацію на тему: «Поради фахівця з соціальної сфери щодо ролі батьків в отриманні освітніх послуг дітей з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії».</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	2/2
7	<p style="text-align: center;">ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8</p> <p style="text-align: center;">Диференційоване викладання: технологія інклюзивної практики <u>Проведення підсумкового контролю.</u></p> <p><i>Основні поняття:</i> диференційоване викладання, оцінювання навчальних досягнень.</p> <p style="text-align: center;">План</p> <p>I. Теоретична частина.</p>	4/

	<p>Опрацювати основну літературу. Підготувати відповіді на питання</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Значення та зміст диференційованого викладання. 2. Наукове підґрунття диференційованого викладання. 3. Основні стилі навчання та мислення. 4. Шляхи реалізації диференційованого викладання. 5. Сутність і завдання оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами. Види оцінювання. 6. Організація диференційованого уроку (етапи, функції вчителя, умови проведення). <p>II. Практична частина.</p> <p>1. Виписати у словник та проаналізувати термінологічні поняття: диференційоване викладання; оцінювання навчальних досягнень.</p> <p>Робота з інформаційними джерелами.</p>	
	Разом за семестр	18/4

2.6. Зміст самостійної роботи

Номер теми	Зміст самостійної роботи	Кількість годин
Тема 1 Тема 2 Тема 3 Тема 4 Тема 5 Тема 6 Тема 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до аудиторних занять (лекцій, практичних занять) 2. Виконання практичних завдань 3. Самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни (для заочної форми навчання). 4. Підготовка до модульної контрольної роботи. 	54/80
	Разом	54/80

2.8. Перелік питань для підсумкового контролю.

2.8.1. Тематика модульної контрольної роботи. Модульна контрольна робота з навчальної дисципліни «Основи інклюзивної освіти» передбачає *10 тестових запитань*. Максимальна сума отриманих студентом балів таким чином може становити 36 балів.

Завдання модульної контрольної роботи:

1. *Адаптація суспільства до потреб та можливостей особистості, це:*
 - a. інтеграція
 - b. інклюзія
 - c. адаптація
2. *Надання можливості учням з особливими освітніми потребами навчатися у звичайних класах освітньої школи, при цьому ці діти мають опанувати програму масової або спеціальної школи, їм надаються усталені освітні послуги, це:*
 - a. інтеграція освітня;
 - b. інклюзія освітня;
 - c. адаптація освітня
3. *Адаптація особистості до суспільства, це:*
 - a. інтеграція
 - b. інклюзія
 - c. адаптація
4. *Освітня система, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах освітнього закладу, це:*

- a. інтеграція освітня;
 - b. інклюзія освітня;
 - c. адаптація освітня
5. *Поняття, яке широко охоплює всіх учнів, чиї освітні потреби виходять за межі загальноприйнятої норми, а саме: дітей з інвалідністю, дітей з незначними порушеннями, дітей з соціальними порушеннями, обдарованих дітей, це:*
- a. діти з особливими освітніми потребами;
 - b. діти з відмінними здібностями;
 - c. діти з особливостями психофізичного розвитку
6. *В якому нормативно-правовому документі викладено концептуальні засади щодо здобуття освіти неповносправними:*
- a. Саламанкській декларації;
 - b. «Стандартних правилах забезпечення рівних можливостей для осіб з інвалідністю»;
 - c. Декларації про права осіб з інвалідністю
7. *Поняття, яке виявляється в поєднанні усвідомленні розуміння, відчуттів та дій батьків, це:*
- a. адвокатство батьків;
 - b. волонтерство батьків;
 - c. компетентність батьків
8. *Модель, що передбачала: людина з особливостями розвитку є насамперед хворою людиною і, спеціальних, потребує певного лікування, піклування, перебування у спеціальних умовах, це:*
- a. медична;
 - b. соціальна;
 - c. реабілітаційна
9. *Функція контролю в інклюзивному навчанні, яка покликана розвивати прагнення поліпшувати свої результати, це:*
- a. стимулюючо-мотиваційна;
 - b. розвивально-виховна;
 - c. діагностична
10. *Спосіб фіксування, накопичення й оцінки індивідуальних досягнень школяра протягом певного періоду навчання, це:*
- a. портфоліо;
 - b. індивідуальний навчальний план;
 - c. «Case study»

2.8.2. Питання до заліку:

1. Історичне підґрунтя інклюзивної освіти.
2. Соціальна та медична моделі порушень.
3. Категоріальність дітей з особливими потребами та термінологічні визначення.
4. Основні принципи інклюзивної освіти.
5. Міжнародна політика і законодавча база інклюзивної освіти.
6. Досвід зарубіжних країн з впровадження інклюзивної освіти.
7. Освітні закони України та нормативно-правові положення стосовно навчання дітей з особливими потребами.
8. Класифікація порушень психофізичного розвитку у дітей.
9. Особливості впровадження інклюзивного навчання в Україні. Характеристика спеціальної освіти та її ,ресурсні можливості.
10. Інклюзивні школи – ефективні школи.
- 11.Передумови успішної розбудови інклюзивного середовища.
- 12.Педагогі як провідники змін.

13. Роль сім'ї в процесі інтегрування дитини з особливими потребами в загальноосвітнє середовище.

14. Батьки – як члени навчальних команд.

15. Корекційно-розвивальна робота та її значення у процесі навчання дітей із порушеннями психофізичного розвитку.

16. Мультидисциплінарна навчальна команда та її діяльність в умовах інклюзивного навчального закладу.

17. Співпраця фахівців як умова успішності інклюзивного навчання.

18. Курикулум (навчально-методичне забезпечення інклюзивної освіти): визначення та складові.

19. Загальноосвітні, спеціальні та корекційно-розвивальні програми, їх адаптація та модифікація.

20. Індивідуальний навчальний план як складова курикулуму.

21. Аналіз основних компонентів індивідуального навчального плану.

22. Оцінювання навчальних досягнень та розвитку учнів з особливими освітніми потребами.

23. Особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами.

24. Портфоліо – технологія якісного оцінювання навчальних досягнень.

25. Інструментарій оцінювання.

26. Тестування в умовах інклюзивного навчання.

27. Диференційоване викладання як засіб задоволення навчальних потреб усіх учнів.

28. Взаємозв'язок диференційованого викладання та оцінювання.

29. Наукові дослідження проблем інклюзивної освіти.

2.9. Система оцінювання (критерії оцінювання та шкала оцінювання) із дисципліни «Основи інклюзивної освіти»

2.9.1. Розподіл балів у межах навчальної дисципліни форма підсумкового контролю – залік

Денна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>									<i>Модульний контроль</i>	<i>Форма семестрової атестації – залік</i>
Максимальна кількість балів – 54									Максимальна кількість балів – 36	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ 1	ПЗ 2	ПЗ 3	ПЗ 4	ПЗ 5	ПЗ 6	ПЗ 7	ПЗ 8	ПЗ 9	МК	
6	6	6	6	6	6	6	6	6	36	10

Заочна форма навчання

<i>Практичні заняття</i>		<i>Модульний контроль</i>	<i>Форма семестрової атестації – залік</i>
Максимальна кількість балів – 54		Максимальна кількість балів – 36	Максимальна кількість балів – 10
ПЗ 1 (Теми 1-3)	ПЗ 2 (Теми 4-9)	МК	
20	34	36	10

**2.9.2. Критерії та рівні навчальних досягнень студентів
з курсу «Психологія девіантної поведінки»**

Оцінка ECTS	Сума балів за 100 бальною шкалою	Критерії	
A	90-100	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, успішно розв'язує завдання підвищеної складності, аргументовано висловлює свої думки, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань, під час виконання самостійної роботи. Основні питання розкриває на високому теоретичному й практичному рівнях, без ускладнень орієнтується в матеріалі, повністю відповідає на додаткові запитання. Якість відповідей свідчить про вільне володіння навчальним матеріалом, а також про ознайомлення з додатковим матеріалом із навчальної дисципліни. Набуті компетенції творчо застосовує в професійній предметній діяльності.
B	82-89	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження	Студент володіє навчальним матеріалом у межах програми навчальної дисципліни на творчому рівні. Під час відповідей виявляє вільне володіння лекційним і практичним матеріалом, проте у відповідях допускає неточності.
C	74-81	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками	Студент володіє певним обсягом навчального матеріалу, здатний його аналізувати, проте не має достатніх знань та вмінь для формулювання висновків, допускає суттєві неточності. Розкриває основні питання, а на додаткові відповідає неповно. Ознайомлення з додатковими джерелами не є систематизованим.
D	64-73	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками	Студент володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу, уміє використовувати знання в стандартних ситуаціях. Послуговується тільки загальним поняттєвим апаратом, у цілому орієнтується в досліджуваному предметі, але розкриваючи основні питання допускає суттєві помилки.

Е	60-63	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній.	Домінує репродуктивний виклад інформації; труднощі в проведенні міжпредметних зв'язків навіть з допомогою викладача; знання основної термінології.
FX	35-59	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни	Студент володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно. Робить принципові помилки у відповідях, не може дати обґрунтовані відповіді на всі основні питання викладача, не орієнтується в основних теоретичних і практичних положеннях курсу або не засвоїв окремі розділи курсу.
F	1-34	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни.

2.10. Список рекомендованих джерел

Основна:

1. Аргіропоулос Д., Тарнавська Н. Інклюзивна педагогіка: навчальний посібник для науково-педагогічних працівників, студентів закладів вищої освіти. Житомир: Вид. О. О. Євенок, 2020. 248 с.
2. Бабяк О. О., Батешева Н. І. Проблема міжособистісних стосунків у дітей із затримкою психічного розвитку в умовах інклюзивного навчання. *Publishing House «Baltija Publishing»*, 2020. С. 129-132.
3. Баликова О. В., Істоміна І. О. Розвиток інклюзивної освіти з кордоном. *European Journal of Natural History*. 2015. № 16. С.19–21.
4. Гноєва Д. Т. Реалізація інклюзивної форми навчання в освітньому просторі України на сучасному етапі. 2020. С. 72-78 URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/.pdf>.
5. Данілавичюте Е. А. Діти з особливими освітніми потребами в інклюзивному середовищі. *Особлива дитина: навчання і виховання*, 2018. № 3 (87). С. 7-19.
6. Діти з особливими потребами в освітньому просторі України. URL: <http://old.zounb.zp.ua/node/5808> .
7. Дослідження якості інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами. 2020-2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inklyuzyvne-navchannya/2021/04/02/Doslid-zhennya_yakosti_inklyuzyvnoyi_osvity_1_02_04.pdf
8. Колупаєва А.А., Таранченко О.М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія] / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. (Серія «Інклюзивна освіта»).
9. Міщик Л. І., Шейко Г. Д., Смик А. С. І. Іклюзивна освіта : здобутки, проблеми та перспективи : монографія; за заг. ред.. проф. Л. І. Міщик. Суми. 2018. 144 с.
10. Нагорна О.Б. Особливості корекційно-виховної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами : навально-методичний посібник. Рівне, 2016. 141с. Друге видання.
11. Понятійно-технологічний словник : для підготовки майбутніх фахівців соціальної сфери / Л.І.Міщик, Т.М.Тюльпа, С.П.Панченко, О.В.Наконечна, О.Д.Ветрова, К.Г.Єгорова, В.М.Пилипчук ; за заг. ред. проф. Л.І.Міщик. 2-ге вид. доп. Та перероб. Глухів, 2017р. 332 с.

12. Порошенко М.А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 300 с.
13. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Львів: Український католицький університет, 2015. 360 с.
14. Швед М. Основи інклюзивної освіти: підручник. Львів: Український католицький університет, 2015. 360 с.
15. Єгорова К.Г. Теоретичні аспекти становлення й розвитку інклюзивної освіти дітей з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти. «Вісник науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2024. № 2(20) 2024. С. 708-718.
16. Єгорова К.Г. Актуальні проблеми з організації надання освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами в умовах інклюзії у підготовці майбутніх працівників закладів загальної середньої освіти. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка») : журнал. 2024. № 3(31). 2024. (подана до друку).
17. Єгорова К.Г. Інклюзивне навчання в закладах освіти як вид освітніх послуг дітям з особливими освітніми потребами. «Суспільство та національні інтереси»: журнал. 2024. № 5 (5) 2024. С. 217-226 .

Додаткова:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг» № 2541-VIII від 06.09.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2541-19#Text>.
2. Закон України «Про освіту» (Редакція від 21.11.2021) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> .
3. Закон України Про охорону дитинства від 26.04.2001 № 2402-III. URL: https://kodeksy.com.ua/pro_ohoronu_ditinstva.htm.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 463-IX від 16 січня 2020 року. URL: <https://osv-osvita.gov.ua/zakon-ukraini-pro-povnu-zagalnu-serednju-osvitu-10-14-11-16-04-2020> .
5. Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» (2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2558-14#Text>.
6. Закон України «Про соціальні послуги» (2019). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>.
7. Постанова КМУ України від 3 листопада 1993 року. м. Київ «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289 «Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1289-2020-%D0%BF#Text> .
9. Постанова КМУ від 14 лютого 2017 року № 88 «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/88-2017-%D0%BF#Text>.
10. Постанова КМУ від 15 вересня 2021 р. № 957 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> .
11. Постанова КМУ від 21 липня 2021 року № 765 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо організації навчання осіб з особливими освітніми потребами». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/765-2021-%D0%BF#Text>

12. Постанова КМУ від 22 серпня 2018 року № 617 «Про затвердження Положення про ресурсний центр підтримки інклюзивної освіти» URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP170545> .

13. Рашидов С., Рашидова С. Правові основи інклюзивної освіти. *Соціальне партнерство в інклюзивній освіті: європейський вектор, українські реалії: зб. наук.праць за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції*. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2019. С.114-117.

14. Єгорова К.Г., Лазаренко А.Г. Проблеми соціального захисту дітей та молоді з інвалідністю в Україні. Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Глухів, 2023. Випуск 3 (53). С. 246-255. (Index Copernicus, категорія Б).

15. Єгорова К., Кузьменко В. Надання соціально-реабілітаційних послуг особам, які опинилися у складних життєвих обставинах. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки : збірник наукових праць. Бердянськ, 2023. Вип. 3. С. 158- 165. (Index Copernicus, категорія Б).

16. Єгорова К.Г. Зміст інклюзивного навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату у закладах освіти. «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 9(37) 2024. С. 891-900.